

ХХХІІ Всеукраїнська науково-практична конференція молодих учених, курсантів і студентів

**«АВІАЦІЯ ТА КОСМОНАВТИКА:
НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ»**

До Всесвітнього Дня авіації і космонавтики

12 квітня 2023 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬОТНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО АВІАЦІЙНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗБІРНИК ТЕЗ

**ХХХХІІ Всеукраїнської науково-практичної
конференції молодих учених, курсантів і студентів**

**«АВІАЦІЯ ТА КОСМОНАВТИКА:
НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ»**

До Всесвітнього Дня авіації і космонавтики

12 квітня 2023 року

Кропивницький – 2023

*Збірник тез наукових доповідей рекомендовано до друку
Науково-методичною радою Льотної академії Національного авіаційного університету
(протокол № 3 від 16 травня 2022 р.)*

Матеріали XXXXI Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених, курсантів і студентів «Авіація та космонавтика: напрями інноваційного розвитку» 12 квітня 2023 р. Кропивницький: ЛА НАУ, 2023. 496 с.

У збірнику подано тези доповідей за матеріалами XXXXI Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених, курсантів і студентів «Авіація та космонавтика: напрями інноваційного розвитку».

Метою конференції є обмін досвідом молодих учених щодо розв'язання актуальних наукових проблем та їх розвитку у сфері авіації та космонавтики.

Збірник тез буде корисним студентам, курсантам, магістрантам, аспірантам, докторантам та всім зацікавленим особам.

Тези публікуються у авторській редакції. Автори несуть відповідальність за достовірність інформації, точність фактів, цитат, інших відомостей.

При використанні матеріалів, опублікованих у збірнику тез конференції, збереження авторських прав обов'язкове.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ (РЕДКОЛОГІЯ):

Голова:

Сорока Михайло Юрійович, кандидат технічних наук, доцент, заступник директора академії з навчальної, науково-методичної та виховної роботи Льотної академії НАУ.

Заступники голови:

Дмітрієв Олег Миколайович, доктор технічних наук, професор, декан факультету льотної експлуатації.

Кравцов Віталій Олександрович, кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. начальника відділу наукового розвитку.

Письменна Марія Сергіївна, доктор економічних наук, професор, декан факультету авіаційного менеджменту.

Члени оргкомітету:

Аксьонова Віра Ігорівна, доктор філософських наук, професор кафедри права та соціально-гуманітарних дисциплін.

Зеленська Лілія Михайлівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри професійної та авіаційної підготовки.

Калашник-Рибалко Мирослава Анатоліївна, кандидат технічних наук, Голова Ради молодих учених.

Кушнерова Надія Іванівна, кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри аеронавігації, метеорології та організації повітряного руху.

Лещенко Геннадій Анатолійович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри аварійно-рятувальної, професійно-прикладної фізичної підготовки та туризму.

Москаленко Сергій Іванович, доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри права та соціально-гуманітарних дисциплін.

Радул Валерій Вікторович, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри права та соціально-гуманітарних дисциплін.

Романько Ірина Іванівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри права та соціально-гуманітарних наук.

Сікірда Юлія Володимирівна, кандидат технічних наук, професор, завідувач кафедри конструкції повітряних суден, авіадвигунів та підтримання льотної придатності.

Суркова Катерина Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри фізико-математичних дисциплін та застосування інформаційних технологій в авіаційних системах.

Тимочко Олександр Іванович, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри льотної експлуатації та безпеки польотів.

19. СОЛДАТЕНКО А.О., ЄРМОЛЕНКО-КНЯЗЄВА Л.С. Особливості правового регулювання страхових ризиків в авіаційній галузі.....	238
20. СЛОБОДА Д.А., СТОЛЯРЧУК Н.В. Гудвіл як нематеріальний актив авіакомпанії.....	241
21. ТЕРНОВОЙ Г.О., РОМАНОВИЧ М.І. Правові та етичні наслідки застосування штучного інтелекту в авіаційних операціях.....	243
22. ТУПАЛЕНКО А.Г., ДОРОШЕНКО Т.М. Транспортна система України як елемент глобальної транспортної системи.....	245
23. ТУПАЛЕНКО А.Г., СТОЛЯРЧУК Н.В. Франчайзинг в авіакомпаніях.....	247
24. ШИМЧЕНКО А.В. Фактори впливу на розвиток міжнародного туризму.....	249
25. BUBLYK A., KOVALENKO N. Emotional intelligence in the process of professional training of managers.....	251

СЕКЦІЯ 6.

Інформаційні технології та авіаційні робототехнічні системи: проектування, моделювання, використання, професійна підготовка

1. ДЖУМА Л.М., СЕРЕДА О.А. Використання безпілотних літальних апаратів для контролю стану злітно-посадкової смуги аеродрому.....	253
2. КОМПАНИЄЦЬ О.М., ЛИТВИНЧУК Д.В. Метод побудови параметрів руху групи дронів з метою їх ухилення від об'єктів загроз під час польоту на основі нечіткої нейронної мережі.....	255
3. КРИВЕНКОВ М.В., БІЛОЗЬОРОВ О.С. Основні напрямки застосування технологій, що містять методи штучного інтелекту на борту повітряного судна.....	257
4. АНІСІМОВ З.С., БІЛАН Д.А., КАЛКАМАНОВ С.А. Аеродинамічне компонування БпЛА схеми «літаюче крило».....	259
5. ДИКИЙ Б.О., ШЕРМАН З.О. Операційна система управління діяльністю аеропорта IS-ODB.....	261
6. ДУТКА В.А., СИТНИК О.Г., КАЛКАМАНОВ С.А. Експериментальні дослідження аеродинамічних характеристик обтікача втулки несучого гвинта.....	263
7. ЛОБОВ П., ВІЛК А.Т., ВІЛЬЧІНСЬКИЙ О., КРАВЕЦЬ Б.В., МАКСИМОВИЧ О.В. Планування діяльності безпілотних літальних апаратів в повітряному просторі України.....	265
8. МАЙФЕТ Б.О., КРАСНОРУЦЬКИЙ А.О. Інформаційна модель програмно-апаратного комплексу автоматизованого польотного інструктажу курсантів на основі методу «опорних точок».....	267
9. МИКОЛАЄЦЬ А.Р., СУРКОВА К.В. Формування вимог до інформаційно-довідкової системи з NOTAM інформації.....	269

Особливості правового регулювання страхових ризиків в авіаційній галузі

Анотація. Стаття присвячена актуальним питанням про страхові ризики в авіаційній галузі. Узагальнено сутність поняття «авіаційне страхування». Обґрунтовано, що кумулятивний характер цього виду страхування пов'язаний з певними ризиками, які можуть мати катастрофічні наслідки, що призводять до значних збитків для компанії. Проаналізовано рейтинг страхових компаній з обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації. Запропоновані методи щодо реформування національної політики безпеки польотів, покращення системи розслідувань авіаційних подій та запобігання авіаційним страховим випадкам.

Ключові слова: авіаційне страхування, безпека польотів, авіап перевезення, авіаційні ризики.

Abstract. The article is devoted to topical issues of insurance risks in the aviation industry. The essence of the concept of "aviation insurance" is generalized. It is substantiated that the cumulative nature of this type of insurance is associated with certain risks that can have catastrophic consequences, leading to significant losses for the company. The rating of insurance companies for compulsory aviation insurance of civil aviation is analyzed. Methods for reforming the national policy of flight safety, improving the system of investigation of aviation accidents and preventing aviation insured events are proposed.

Keywords: aviation insurance, flight safety, air transportation, aviation risks.

Авіаційне страхування - це загальна назва комплексу для майнового, особистого страхування та страхування відповідальності, що виникає під час експлуатації повітряного транспорту, що захищає майнові інтереси юридичних і фізичних осіб у разі настання певних подій, зазначених у страхових полісах і законодавстві [3].

Обов'язкове авіаційне страхування в цивільній авіації здійснюється для захисту інтересів експлуатантів, пасажирів і третіх осіб, включає страхування відповідальності експлуатантів повітряних суден за заподіяння шкоди пасажирам, багажу, пошті та вантажам; страхування відповідальності експлуатантів повітряних суден за заподіяння шкоди третім особам і тд. [4].

Авіаційне страхування цивільної авіації поширюється на страхові компанії та застрахованих осіб. Страховиками є юридичні особи, які є резидентами України, мають ліцензію на здійснення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації в установленому порядку, зареєстровані в уповноважених адміністративних органах у галузі цивільної авіації та можуть бути членами Авіаційної страхової організації. [6].

У зв'язку з ухваленням нового Закону України «Про страхування» у листопаді 2021 року до статті 117 Закону України «Про цивільну авіацію» було внесено зміни, відповідно до яких повітряні оператори зобов'язані укласти поліси страхування ризиків цивільної авіації відповідно до класів страхування 1, 5, 11 та/або 13, визначених у статті 4 Закону України «Про страхування» [5].

Авіаційне страхування покриває цілу низку ризиків, які відносяться до кількох галузей страхування. Майнове страхування охоплює такі страхові покриття повітряного судна (повна загибель (знищення) повітряного судна під час руління, у повітрі або на землі, або пошкодження окремих частин, систем чи елементів конструкції), страхування відповідальності перед третіми особами, яка виникає під час використання повітряного судна

(включно з відповідальністю авіакомпаній), та особисте страхування від нещасних випадків є одними з найбільш важливих видів авіаційного страхування.

Таблиця 1

Топ 10 страхових компаній з обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації України за 9 місяців 2022 року

№	Страхова компанія	Премії, тис.грн.
1	UNIVERSALNA	169 915
2	МОТОР-ГАРАНТ	38 250
3	УЛЬТРА АЛЬЯНС	26 960
4	ТАС СГ	20 404
5	ВУСО	5 857
6	УСГ	4 609
7	PZU УКРАЇНА	1 765
8	ГАРДІАН	985
9	БРОКБІЗНЕС	58
10	ОРАНТА	26
-	ВСЬОГО	268 827

Джерело:[1]

Найбільшими страховими компаніями з обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації у 2022 році були «UNIVERSALNA» з питомою вагою в загальній сумі 169 915 тис.грн., далі з великим відривом йде «МОТОР-ГАРАНТ» –38 250 тис.грн., з невеликим відривом від «МОТОР-ГАРАНТ» йде «УЛЬТРА АЛЬЯНС» – 26 960 тис. грн.(табл. 1).

Таким чином, як ключові сфери можна виділити такі:

1.Реформування національної політики щодо забезпечення безпеки польотів цивільної авіації повинні включати: вдосконалення системи управління цивільною авіацією; координації національної політики щодо забезпечення безпеки польотів; виконання кожним авіаційним оператором прийняттого рівня безпеки польотів кожним авіаційним експлуатантом; управління ризиками в цивільній авіації; впровадження європейських стандартів з експлуатаційних характеристик, безпеки та льотної експлуатації.

2. Покращити систему розслідування авіаційних подій шляхом: розробки нормативних документів з розслідування авіаційних подій.

3. Запобігання авіаційним страховим випадкам: створити інформаційну підтримку щодо систем управління страхових ризиків, пов'язаних із безпекою польотів[2, с.147].

Список використаних джерел:

1. Авіа КАСКО-рейтинг страхових компаній з обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації за 9 місяців 2022 року. URL: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife/22/9/52> (дата звернення: 07.04.2023).

2. Герасименко І. М., Задерака Д. М. Сучасний стан та проблеми розвитку авіаційного страхування в Україні. *Abstracts II International scientific-practical conference «FINANCE: THEORY AND PRACTICE»*: Зб. наук. пр., м. Київ., 2021. С. 147–149.

3. Повітряний кодекс України: Кодекс України від 19.05.2011 р. № 3393-VI: станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text> (дата звернення: 07.04.2023).

4. Про затвердження Порядку і правил здійснення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації: Постанова Каб. Міністрів України від 06.09.2017 р. № 676 : станом на 14 січ. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/676-2017-п#Text> (дата звернення: 07.04.2023).

5. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР: станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр#Text> (дата звернення: 07.04.2023).

6. Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV: станом на 1 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 07.04.2023).